

KRJELA 16

Klub mladých autorov pri Knížnici G. Fejérpataky-Belopotockého v Lipt. Mikuláši

Radoslav Tomáš

Nesvoj

Starec na lavičke nahlas hreší. Miluje už len chvíľami. Najradšej však mlčí, potichu zarastá.

Obilie akoby chcelo každú chvíľu dozrieť a dvor sa tu odtrhol od domu. Starec je malý, že by mohol spávať v prsteni. Dych mu pokojne opadáva. Prstami občas prejde po tráve ako po klavíri. Hrá. V rukách smútok – nábojnica. Na oblohe prestrelené zvony.

V tichom hrdle mu zajtra vyrastie jablko.

Stále

Na dlaň od seba ležia nebo a zem.

Deň sa mu rozpúšťa v teplých stareckých ústach.

Je večer, v ktorom na chodníku zbierame

básne divých husí. Prvýkrát

dnes na oblohe rozkročili svoje sťahovavé nohy.

Štíhly vietor píska na zvoniciach, tak ako smútok píska na psie kosti.

Popri ceste až do noci vrastá palina.

Pomýlené

V noci som počul ako prichádza domov. Bosými nohami doniesol tichú tmú. A na jazyku trpkú temnú višňu.

(O každú samohlásku sa potkýnal.)

Je čosi nádherne pomýlené v tomto septembri.
Až počuť ako nás ubúda.
Zima po večeroch je v jedinom tóne tvrdá
a ľútosť mieša sa so sadzou – krásne ukričaná
vrana.

Leto pošepky odišlo
v špirále jablčnej šupky.

Spomienka

Aj naslepo pozná tie prázdne miesta. Dotýka sa ich
dlhými prstami, čosi hľadá a vie,
že ticho je oblé a katránové.

Za oknom sa voda pustila v cval.

Nad stolom teraz často býva smutno. A ako hruda
svetla ležia tam nezapísané verše,

pre ktoré bolo starcovi toľkokrát ľúto.

Zvony

Svitanie je tesané do kameňa.
Starec chodí už skoro ráno sám, čosi nádherne
rozpráva
na poľných cestách jesene.

Keď sa vráti, napije sa vody,
ktorá tmavne od zvonov v jeho nahom hrdle.

Nedeľa

V nedeľu sa z okien sype sviatočná hudba. A vtáky
zasa zobú pred kostolom porozhadzované slová.

Poslední ranní chodci odnášajú na topánkach
úsvit. Slnko raňajkuje ulicu.
Starec už vie, že je zbytočné hrať sa
na mužov.
Ponáhľa sa domov alebo do snov.

Jeseň môže začať.

chlapec

chlapec

motýľ

potichu položíš na stôl
nôž plný slnka

voda zrazu zosladla
v broskyňovom svetle
stíchol vlk

aj rozčítané husle zaspávajú

starci pod zelenou jabloňou
ťa kreslia
v horúcej sline

a za hlinenou dedinou
prechádza sa
spolu s vetrom
pšeničný kristus

úzkosť

leto sa vylialo do polí
ale november nedozrel
ani na šálku čaju

dedina je plná úzkosti
prítulnejšej ako zima

na ulici sa dychom dotýkaš
jej nahého hrdla
držíš ju za ruku
a chlapčensky sa hanbíš

ona zatvára oči
chce aby sa jej snívalo

stohy za dedinou sú smutné
zdá sa
akoby leteli

jej ktorá spí

dedinský kostol
ostal stáť zahryznutý do zeme

len mesiac
rozbil sa o asfalt

na dvore mačka
vytuší svietiť vlastné
zelené oči

spomenieš si:
ako pod perinami
skrývala lastovičky
a z tmy žiarili jej zuby

ráno ti v ústach zhustne slina

viem
srdce je vyfúknuté vajíčko
a každý nový deň biely
králik

ktorého občas zarezú
akoby navždy

malinové slnko skryje sa
do ticha a hĺbky
starej lúky

rastie tam tráva po stehná
dýcha a vo vetre
sa kolíše raz na jednu
raz na inú
stranu

líham si na chrbát
kým ty spievaš a do hliny kreslíš
nás oboch

koniec sveta

na konci broskyňovej dediny
je kopec
a za ním koniec sveta

cigáni tam hrajú mariáš
stohy akoby napršané
skrývajú modré a zelené smútky
starý pes má v očiach
zabudnutú záhradu

a ty tancuješ zbláznená vetrom
v šatách v ktorých ma nemiluješ

októbrová

ako deti naháňali
sme sa po kopci
moja októbrová líška

v očiach šípky
na šípkach jeseň
trochu unavená
trochu oklamaná
zastala si pred kaplnkou

nájdem si taký strom
pod ktorým sa môžem vykričať
ja tvoj októbrový vlk

akási jesenná nedeľa

tíchna lampa
každú takúto noc vychádza
z jablka
a plná medu sa miluje

oknu vyrazilo dych
boh potichu spieva

z rozbitých huslí som vytiahol
októbrové nebo

na stole v kuchyni

v hrnčeku s popraskaným čajom
utopené babie leto

plachosť

zo stola vzala jablko
a prudko doň zahryzla

má presne také prsia
spievajú ako kohút

je nahá
a taká voňavá ako sviatočná
košeľa

do rúk ti spadnú jej vlasy
celkom plaché od dažďa

izba

večer doma je obľý
hreje

cítim vôňu jej kolien
a sledujem ústa
pripravené na výkrik

plachými prstami
dotýkam sa jej tváre
sedí
a mesiac žltý ako med
leje sa po stene

do dlane mi prstom
kreslí zvonicu

pod srdcom

ticho vrastá do dlážky
v izbe je tma
a jesenná slávnosť

ďaleko od nás znejú hrany
dedinského kostola

v šálke práve zaspal
jej posledný horúci výdych
teraz len tak vyzlečená leží
jemne ako svetlo

a niekde pod srdcom
jej rozkvitajú ľalie
alebo iné búchajúce zvony

dotyky

vykríknutá
je nahá
vyšívá tmu zubami
ale v ústach je sladká

nahryznutá
pripomína jablko
a svetlo sa na nej láme
ako na pohári
zo zeleného skla

na poliach
rozpletá
vrkoče dažďov
zasieva van gogha
a zbiera vincenta
s hlavou plnou snečníc

potom večer si líha
do zľaknutých postelí
dieťa
v nej
sa nepomýli
kolená

na dlážku matejovského kostola
rovnako padajú
plavé vlasy i jabĺčka
kolien

vždy keď jej bozkávam
čisté hrdlo
starý farár presýpa
makové zrníčka zo šálky
do hrnčeka

vonku padá belostný sneh
belšie sú už len jej koliená

otec

muž čo brúsi nôž na chlieb
plače keď odchádzam

je hrdý a krásny ako dýka

v kútičku úst
má tú najsladšiu slinu
a na kabáte
zaplátané ryby

počuje ako rastie tráva
sedí na stoličke
a s nikým už neprehovorí

zatváram dvere
zahasí cigaretu -
tak bude(m) raz umierať

doma (mame)

ťažké nahé ruky
spadnú jej na koliená

v očiach je zasnívaná
ako sneh za oknom

akoby chcela odletieť

v kuchyni je ticho a hlboko
voda v pohári voňavá
a hrubá

je sama a často si hovorí
krásne príbehy

ale keď prídem
len tak sedí nič nepovie
počúva

na chvíľu

znova sa posadíš za stôl
očami prikryješ
dierky
na polámanej flaute

už dlho na nej nikto nehral

prichádzajúce dievča je tvoja
sestra
a práve keď držíš čajovú šálku
ona sa premieňa na vážku
alebo
iného anjela

anjel

čarovná alica
mi stíchla v ústach

potme si dala
pod námornícke tričko
vankúš
a povedala: pod'
budeme rodina

a bola to jediná
bytosť
pod slnkom

čo ma
zazrela

z očí do očí
plakať

hrnček plný snehu

čas nasiakol šumením
z jej vlasov

vstáva tichá
plná drsného snehu

poviem jej:
na zuboch rodí sa ti svetlo
z dlane
spadne jej zvon a zaspí
uprostred svojho srdca

deň rozčesnutý
na ľalie a jablká
na stole prasknutý hrnček

ktorý sa už dlho brával do rúk

sneh

december
ostrý chlad na jej tele
sladko kvitne

pole zostarło
a nedoštrikované

leží na snehu
ktorý ju má celý
bojazlivý
jej stehná šepkajú
pália ako prhľava
a dlane
má upečené do chlebova

leží na snehu
a nebo
ako ťažký sadrový anjel
ju úzkostlivo stráži

plače(m)...
plače(m) ale akoby do seba

ona

dážď za oknom
je skutočný ako zvon

jablká pod posteľou tikajú
občas plačú
a často voňajú po milovaní

ale to krásne
je žena z tmavej ulice
o ktorej jej
nerozprávam
uprostred izby

prehla chrbát ako mačka

jej okaté kolená
ma podchvíľou sledujú z kúta
a keď uprostred izby
vyrastie strom

ona číha na stole
ako hrnček s kávou
viem že dnes sa ma bojí

lebo zajtra ma bude ľúbiť

modlitba

nočná obloha
je tvár pehavého anjela

samota ako hus
chodí po chrbte

trpké snehy
prikryli ústa

ale nenávisť je teplá

svetlo lampy plazí sa po stole
až kým ho päšťou nepribijem

zatváram oči

tvoje telo
napäté a trpké

predvídanie nenávisťi

svetlo z lampy
sa utopilo v pomýlenom
hrnčeku

zatváram oči

sto stoličiek v tebe
a len jediná
vo mne
kone

oknom z dlaní
sledujem záhradu

v záhrade kvitnú kone

záhrada
má bránu dnu: som to ja
má bránu von: nie som to ja

nechápem to a je to slobodné

chlapec a krajina

*Krajina ktorú si si predstavoval
je tu, je skutočnosťou, nepochybne
Ťa poznáva, ale ty,
ako vždy, nechceš
uveriť.*

Štefan Strážay

stratené

ryšavá železnica
a dážd'
čistý a presný ako jablko

krajina sa sťahuje
do sna
v roztancovaných očiach

celú si ju vezmeš

do vlaku
cestu prespíš

často vystúpiš na miestach
kam chodí boh
plakať
v dlaniach tam nachádzaš
spadnuté tiché vlasy

odchádzanie

krajina zaspala v rozbitej
škrupinke

básne stmavli
podobne ako obloha
v záhrade starých psov

vlasy tečú jej na pleciah
už zďaleka chladné
z blízka
im nerozumieš

zľaknuto hryzie do smútku

pripomína dážd'
keď takto sníva o vášni

ráno spolu s anjelmi
tancuje
po rozbitom skle
bojí sa povedať

že má pravdu

odídeš

keď prechádzaš ulicou
celá sa rozšteká

dnes akoby ťa mala v oku

zdá sa že obloha
je nízka
položená v studni

nezrelá
vpletená do zeme

vstúpiš do domu

svetlu v izbe sa sníva
jej zuby voňajú po zahryznutí
v jablku

to tiché nebo v tebe
je priveľké
ale ty lámeš ho po odrobinkách
mnohému nerozumieš

nakoniec odídeš
náhle
ako keď sa dieťa niečoho zľakne

leto básnikov
(paľovi garanovi)

vo vysokej tráve
končí zem a začína obloha

z ktorej prší

to nebo na mňa
donekonečna padá
a srdce tiká
do minúty dvakrát
tak rýchlo

keď vstanem
z dlaní sa porozsýpajú
posledné vykríknuté verše
a ja si ich nikdy
nezapíšem

smejú sa že chodím bosonohý
a rýmujem

na každom rázcestí si hádžem
haliere
a v dedinských krčmách
hrávam karty
s ozvenou

nie som doma

krajina má prevrátené
vrecká
padá z nich ľahký júl

prší do vlčích makov
obloha striehne ako zrkadlo

boh nemá dlane
v ktorých sa chveje smútok
preto do polí
chodia plakať básnici
čo nemajú domov

čas tu pre nich znamená
iba toľko
že rastú nechty a vlasy

leto sa potichučky nadýchne
vzlietne

večer

1
krajina si tají pod šatami
dych
večer sa zlieva
do svetlého hrnčeka

v očiach trasú sa jej
sny
jablko na stole planie

s tušením smútku
v sebe
je studené a ľahké

2
potichu ale ako čisto
nadväzuješ
na bolesť

dážď dvíha svoje ťažké ruky
dopichané svetlými
ihlami

bolesť

1
oblečieš si košeľu
a ona vzápätí pocíti
tvoj tichý a zvláštny
detský smútok

zatajíš ho
ako boh zatajuje
svoje neobyčajne svetlé
sny
bola tichá tmavá izba
kde bolo pokojne
akoby všetko ostávalo v poriadku

bol strach
ako tieň ktorý si nikdy
nepomenoval

ešte dnes berieš do rúk sneh
a ješ
aby ti bolo zima

2
ale ona akoby netušila
o slnečnej a pokojnej
bolesti
v tebe

dodnes chodí s tebou
a opakuje sa

zrazu nevieš
kto ti do očí vrazil
tie prachom zarastené nože –
tento deň
alebo ľudia
čo zostali bosí pred kostolom

3
ona má zatiaľ zhovorčivú chvíľu
so sinkom

v tebe kričí sneh

4

iba jej stehná
otvorená kniha
a lampa na stole

pripomínajú svetlo

skutočnosť

1
je nedeľa a hlboko
v nás
biele pásiky sviatkov

niektorí už od rána
prosia na kolenách
aby vzlietla

príde ku mne a na čelo
nakreslí mi krížik
oči stíchnu
všetko si vydýchne

iba nenávisť žiari

pes vonku
rozšteká záhradu
príviazanú o kôl

2

vlasý spadnú jej do očí
keď škrtá zápalkou
hovorí:
ilúzia je
keď berieš do rúk jablko
v ktorom prší

na stole sto ráz
zabudnutý hrnček
s vodou

a skutočnosť
ktorá sa nemíňa
iba mení
a predstihuje reálne vzťahy

posledná báseň o krajine

1
prudko vychádza
slnko
vták ktorý krídlami
rozhýbe zastavený čas

krajina zrazu nie je
k udržaniu
jej dych sa vo mne
vzpína
ako dvoje pľúca koňa

svitanie –
hladné líšky sa pasú
na poslednom pachu
z noci

dnes už je iná
zmlknutá

akoby nebom preletel
anjel

2

na očiach zostane
už nie otázka

ale výčitka

čas nás oboch náhle
prekročil

koniec

1
napoludnie klesáš ulicou

potichu obchádzaš
slepého harmonikára
ktorý prstami stále hľadá
vôňu prekvapenej ženy

zo slnka steká med

rozmýšľaš či má nebo
naozaj toľko kostolov
koľko má deň
básnikov

2
do zápalkovej škatuľky
odložíš si kúsok svetla
a jeden sen

blázon v cudzích ústach

nevieš či sú básne nahé
alebo nosia také šaty

3
v akomsi výklade
si prečítaš
že vlastného boha
sa možno dotknúť iba krvou

hodiny premenia sa na ľaliu
ktorú v nej prvýkrát utopíš

4
trasieš sa v jej ústach

keď si deň oblečie
tmavú košeľu
zozimí sa jej na prsiach

je taká slobodná
pretože je osamelá
s tebou

mesiac na vás vysype svoje
vrece s múkou

5
ráno sa proti tebe
rozkričí
ako žena ktorá
prvýkrát rodí

želáš si stretnúť sa v básni

6
v ústach nosí si
svetlo
ale keď dovraší
deň akoby sa náhle skončil

do zreničiek vrastie ti vlastná
koža
z viečok

smútok

1
ulica pokojne dýcha
toľkokrát si po nej kráčať
a ona si všetko pamätá

slnko je zelené
ako pohľad holuba

svieti do očí
láme v nich čisté nože
dlhá obloha je drsná
plače až kým sa neutopí v tebe

2
noc otvorí svoj čierny klavír
za oknami možno bude
mlaskať dážď

sadrový anjel na poličke
zloží svoje ruky
natrháš mu do nich ticha

veža matejovského kostola
ostane zľaknutá
pomaly kľakne si do teba

3
vlastných svetov
sa odteraz budeš dotýkať
ako niekoho v rade na žltú
malinovku

vtáky
budú prítažké na takú

nahú oblohu

4

smútok: smútok

slepý ako oko ihly
a zvonivý až na krv

chlapec a krajina

1

na allendeho sa láme slnko
dlhé
štíhle

ulica je tichá
počúva
no veci aj ľudia v nej
mlčia

chlapec je už starší

keď kráča domov
trasie sa ako mosty
nad riekou

minulosť:
akoby cítila
že sa jej iba snívaš

2

krajina hryzie si do svojich
hrubých vlasov

má studené prsia
ako po daždi
ústa unavené
plné hĺbky
a svetlých rýh

nezaváha

vie že aj bez neho
tu prší

3

doma
doma je májová slávnosť
vydýchnutá na hladine
čaju
v košíku horia marhule

krajinu berie si do očí
potom ich
tiché a vážne
zatvorí

4

aké je to jednoduché
ten kto zostáva
si ty

krajina

1

krajina tesne pred zobudením –
zhasnutý zlomený
nôž

utíšená hĺbkami klesá

v hlave jediný jasný tón
hovorí o odchode

kratučko pred úsvitom
neviem sa dotýkať
jej šiat

2

smútok celý deň
zubatý ako hrebeň
sladko krváca

lastovičky krídlami zošívajú
oblohu

3

krajine ležiacej v tebe
pohladíš hrdlo
intimita
ľahká ako hriech

v jej detských očiach

nad tichým nebom
zlatý zámok

ako ľúto vie byť vtákom

4

večer je ticho -
ten bojzlivý hudobný nástroj

a nenávisť
len tak nadhodená do očí
hanbí sa za svoje veľké
dlane

ona pozerá hore
a vraví:
modrá je keď
po daždi vyjdeš von
a nadýchneš sa

5

plačom
z vetra vystrihnem
obyčajnými nožnicami
vreckovku
a utriem si tvár

chlapec

1

úsvit je lepkavý
ako medový plást

ráno poranilo ti oči

ústa šumia
popraskaný vánok
v rozžiarenom lístí

ešte na chvíľu zavrieš oči
a sníva sa ti
krajina
do ktorej šepká studené slnko

pod oblohou plnej skla
detstvo –
spadnutý tanier v tráve
čistý nepodotýkaný

2

bosá voda chodí
mokrymi ulicami

rozsýpa sa z neba
mesto farbí na modro

v dome je kniha
stolička
nôž
všetky tie veci
plné tichej nahoty

a chlapec opretý o bielu stenu
ešte chvíľu
a pohne celým domom

3

aké hlboké sú jeho vlasy
keď plače

na zarosené okno
nakreslí
čisté ruky

také trpké a horké
je pomenovať toho
páva v sebe

4

večer ako vták zobe
prvé hviezdy

tá posledná mu stisne hrdlo

Krjela. Časopis Klubu mladých autorov pri Knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši.. Číslo 16. Autor tohto čísla: Radoslav Tomáš. Výber z jeho veršov odznel na autorskom čítaní v sobotu 27. novembra 2004 v klube Hudobroň. Vydala Knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši. December 2004